

Jan Kania, Michał Urbas

Lokalny rynek prasowy w powiatach nadmorskich Pomorza Zachodniego

Edukacja Humanistyczna nr 2 (27), 9-28

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

LOKALNE WYDAWNICTWA PRASOWE

EDUKACJA HUMANISTYCZNA nr 2 (27), 2012
Szczecin 2012

Jan Kania, Michał Urbas
Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP
w Szczecinie

LOKALNY RYNEK PRASOWY W POWIATACH NADMORSKICH POMORZA ZACHODNIEGO

Wstęp

Badania wydawnictw lokalnych w powiatach nadmorskich Pomorza Zachodniego obejmowały tytuły, które w całości albo przynajmniej w części spełniały podstawowe kryteria prasy o charakterze masowym¹. Chodziło przy tym o prasę dosłownie lokalną, czyli wydawaną wyłącznie w trzech nadmorskich powiatach i zorientowaną tematycznie na ich sprawy, a przede wszystkim adresowaną do mieszkańców tych powiatów. Kluczową hipotezą badawczą było założenie, że wydawnictwa te znajdują się w stanie aktywności zaświadczonej o zapotrzebowaniu na nie oraz o silnym i zróżnicowanym działaniu lokalnych wydawców, kierujących się co prawda różnymi celami, lecz dostrzegających w prasie nadal skuteczny i efektywny środek oddziaływania komunikacyjnego. Przeprowadzone ustalenia o charakterze zarówno ogólnym, jak i szczegółowym tworzą obraz nie tylko skali i form działalności tytułów lokalnych, ale także ich udziału w tworzeniu mikroregionów medialnych².

W opisie stanu, jaki stwierdzono w pierwszej połowie 2012 roku, posłużono się czterema wyznacznikami klasyfikacyjnymi. Po pierwsze użyto kryterium częstotliwości ukazywania się wydawnictw prasowych. Po drugie podzielono lokalne tytuły prasowe na grupy według dominującej w nich tematyki. Po trzecie za istotny uznano sposób dystrybucji. Po czwarte uwzględniono zasięg terytorialnego oddziaływania³.

¹ Kryteria te zostały określone w założeniach metodologicznych do badań mediów masowych w woj. zachodniopomorskim, zob. J. Kania, *Podstawy metodologiczne wyodrębnienia mediów lokalnych*, „Edukacja Humanistyczna” nr 1, Szczecin 2010, s. 8–14.

² Pojęcie tzw. mikroregionu medialnego objaśnia Marek Jachimowski, zob. *Regiony periodycznej komunikacji medialnej*, [w:] *Dziennikarstwo i świat mediów* pod red. Z. Bauera i E. Chudzińskiego, Universitas, Kraków 2008, s. 222.

³ W prasoznawstwie używa się większej liczby kryteriów klasyfikacji prasy drukowanej – zob. W. Pisarek, *Wstęp do nauki o komunikowaniu*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 126–140.

Częstotliwość ukazywania się tytułów prasowych

Periodyczność to jedna z podstawowych cech przekazów o charakterze masowym. W odniesieniu do prasy oznacza, że kolejne numery pism ukazują się w stosunkowo regularnych przedziałach czasu, bez z góry zamierzonego lub oczekiwanego zakończenia. Według tego kryterium wydawnictwa prasowe dzielone są na dzienniki i czasopisma.

Wśród dziewiętnastu tytułów prasowych funkcjonujących w powiatach nadmorskich Pomorza Zachodniego nie występuje ani jeden dziennik lokalny⁴. Wynika to zapewne z ogólnych prawidłowości dotyczących współczesnych i przyszłych losów tej formy komunikowania masowego. Wydawanie prasy codziennej jest obarczone znacznym ryzykiem, ograniczeniami kapitałowymi, wysokimi kosztami stałymi, postępującym spadkiem czytelnictwa⁵.

Drugim segmentem wydawnictw prasowych wyodrębnionym według kryterium periodyczności są czasopisma. Jest ich ogółem w trzech powiatach dziewiętnaście. Największa liczebnie jest grupa tygodników, którą tworzy sześć tytułów. Cztery tytuły ukazują się nieregularnie, co oznacza, że wydawane są z różną, z góry nie określoną częstotliwością. Kolejne dwie grupy tworzą dwutygodniki i miesięczniki (po trzy tytuły). Dwa tytuły wydawane są kwartalnie, a jeden – raz w roku (tabela 1). Taka struktura analizowanych tytułów nie jest typowa dla większości lokalnych rynków prasowych, a bliższa rynkom regionalnym i krajowym. Najczęściej na poziomie powiatów w strukturze lokalnych czasopism najliczniejszą grupą tytułów są miesięczniki (44,5%), następnie tygodniki (22,8%), kolejno dwumiesięczniki i nieregularne częstotliwości wydawnicze (22,5%)⁶. Wśród czasopism o zasięgu regionalnym i krajowym dominują tygodniki, dalej są dwutygodniki i miesięczniki, a najmniej jest czasopism o dłuższych okresach wydawniczych, takich jak dwumiesięczniki, kwartalniki, półroczniki czy tytuły o nieregularnych cyklach ukazywania się⁷. Duży udział tygodników dobrze świadczy z jednej strony o atrakcyjności popytowej analizowanych rynków, wynikającej z żywych zainteresowań czytelniczych, z drugiej o wysokim poziomie wytwórczym lokalnych wydawców i ich dobrej orientacji w zapotrzebowaniu na taką właśnie częstotliwość.

Dwutygodniki i miesięczniki tworzą na ogół segment czasopism kierowanych do bardziej wyspecjalizowanych audytoriów⁸. Na badanym terenie ta częstotliwość wydaje się być uwarunkowana bardziej możliwościami wydawców w zakresie przygotowania kolejnych wydań aniżeli celową periodycznością wynikającą z orientacji tematycznej czy audytoryjnej.

⁴ Wśród ogółu tytułów lokalnych w Polsce tylko 0,4% stanowią dzienniki. Zob. A. Gruchot, *Polska prasa lokalna. Sytuacja bieżąca, podstawowe problemy, perspektywy*, „Edukacja Humanistyczna” nr 1(10), Szczecin 2010, s. 16.

⁵ Szeroką analizę uwarunkowań funkcjonowania dzienników przedstawia Tadeusz Kowalski [w:] T. Kowalski, B. Jung, *Media na rynku. Wprowadzenie do ekonomiki mediów*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 116–135.

⁶ A. Gruchot, *Polska prasa lokalna...*, op. cit., s. 16; podobnie jest w Szczecinie, zob. J. Kania, *Panorama prasy lokalnej w Szczecinie*, [w:] *Media lokalne w Szczecinie*, red. J. Kania, R. Cieślak, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2011, s. 23.

⁷ Zob. R. Filas, *Polskie czasopisma w XXI wieku – rozwój czy kryzys*, Zeszyty Prasoznawcze nr 1–2, Kraków 2007, s. 40.

⁸ T. Kowalski, *Media i pieniądze. Ekonomiczne aspekty działalności środków komunikowania masowego*, Przedsiębiorstwo Handlowe Tex, Warszawa 1998, s. 139.

Podobnie ocenić można niektóre większe częstotliwości lokalnych czasopism. Ich profil tematyczny nie jest sensownie powiązany z czasokresem ukazywania się i docierania do czytelników (np. „Wieści z Ratusza”). Uzasadnione natomiast są, maksymalne dla prasy, roczne i nieregularne częstotliwości. Dotyczy to tytułów mocno osadzonych w sezonowym (letnim) okresie turystycznym. Jest to czas wyjątkowo ważny dla badanych powiatów, z którym wiążą się różne lokalne przedsięwzięcia, w tym również medialne. Takie tytuły jak „Świnoujście. Bezpłatna Gazeta Turystyczna” czy „Strefa Słońca” mogą znajdować czytelników tylko w miesiącach letnich, więc ich wydawanie w cyklu rocznym jest w pełni racjonalne.

Grupy tematyczne nadmorskiej prasy lokalnej

Klasyfikacja prasy według kryterium dominującej w niej tematyki dotyczy zawartości treści. W ekonomice mediów czynnik ten związany jest z tak zwaną wartością użytkową mediów masowych⁹. W prasoznawstwie według tego kryterium dzienniki i czasopisma najczęściej dzieli się na tytuły treści ogólnej, pisma kulturalne, literackie, muzyczne, naukowe, ekonomiczne, techniczne, sportowe, fachowe, motorowe, lotnicze, turystyczne, erotyczne, wnątrzarskie itp.¹⁰ Nieco inne podziały stosują kolporterzy prasy w ramach tak zwanej szerokości i głębokości asortymentowej. Przykładowo w Ruch SA klasyfikacja tematyczna wyróżnia siedemdziesiąt siedem grup rodzajowych¹¹. Do charakterystyki analizowanych tytułów lokalnych zastosowane zostały wspomniane wyżej kryteria prasoznawcze. Najwięcej tytułów kwalifikuje się do segmentu pism tematyki ogólnej.

Z codziennego docierania do czytelników, skorygowanego zapewne potencjałem możliwości redakcyjno-wydawniczych, dystrybucyjnych i finansowych, ukształtował się w obecnej formie „Dziennik Powiatu Kamieńskiego”. W rzeczywistości tygodnik (ukazuje się w każdy czwartek) posiada cechy typowego wydania gazetowego (dziennikowego) zarówno co do parametrów edytorskich, jak i zawartości treściowej. Do egzemplarzy „Dziennika” insertowane są dodatki telewizyjne wydawane (z odrębną numeracją i oznaczeniami) przez Dodatek Sp. z o.o. z Bydgoszczy (dodatek ten nabywają również inne tytuły lokalne w Polsce). Tytuł jest adresowany do mieszkańców powiatu kamieńskiego, kolportowany odpłatnie (cena egzemplarzowa 1,50 zł).

Gazetowy (dziennikowy) format posiada „Trybun Ludu – Bezpłatny Tygodnik Regionalny”. Tytuł podobny formą i orientacją tematyczną do „Dziennika Powiatu Kamieńskiego”. Choć wydawany w Płotach, przeznaczony jest dla czytelników z całego powiatu gryfickiego. Dystrybuowany bezpłatnie, musi utrzymywać się z reklam i ogłoszeń, które zajmują znaczną część powierzchni tygodnika (prawie 50% całości).

⁹ T. Kowalski, *ibidem*, s. 30–31.

¹⁰ Zob. W. Pisarek, *Wstęp do nauki...*, op. cit., s. 129–130.

¹¹ Zob. J. Kania, *Detaliczna sprzedaż prasy w systemie komunikacji masowej*, Zachodniopomorska Szkoła Biznesu, Szczecin 2004, s. 85–87.

Fot. 1. „Dziennik Powiatu Kamińskiego”. Numer 9 (207) z 2 marca 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Fot. 2. „Trybun Ludu”. Numer 3 (277) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Informacyjno-publicystyczny charakter posiada tygodnik „Gazeta Gryficka” aspirujący do oddziaływania komunikacyjnego na cały powiat gryficki. Wydawany równolegle w formie drukowanej i internetowej (o wersji internetowej informacja w winiecie), dystrybuowany jest zarówno odpłatnie (cena egzemplarzowa 2 zł), jak i przez rozdawnictwo. W zawartości tygodnika ogłoszenia i reklamy zajmują niewielką powierzchnię (do około 20% całości).

Fot. 3. „Gazeta Gryficka”. Numer 17–18 (368) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Komercyjno-informacyjny charakter posiada kolejny tytuł wydawany w Gryficach, a mianowicie „Gryfickie Echa”. Tygodnik z ceną egzemplarzową 1,50 zł pomieszcza na swoich łamach dużo reklam i ogłoszeń (przeszło 30% powierzchni), a w treściach merytorycznych koncentruje się na informowaniu o wydarzeniach w powiecie gryfickim. Czasopismo drukowane oszczędnie, bardziej w formie biuletynowej aniżeli prasowej, posiada oznaczenia tytułów prasowych (rejestrację sądową, numer wydawnictw ciągłych), ukazuje się regularnie, kolportowane jest głównie w Gryficach (dociera też do innych miejscowości powiatu gryfickiego).

W typowej formie dziennikowej wydawana jest „Trzebiatowska Gazeta Regionalna”. Regionalny zasięg oddziaływania dwutygodnika jest odnoszony do terenu gminy Trzebiatów. Pomimo że rozdawana jest wyłącznie za darmo, przeważająca jej powierzchnia zawiera treści merytoryczne o charakterze informacyjnym okraszane elementami publicystyki.

Fot. 4. „Gryfickie Echa”. Numer 14 (828) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Fot. 5. „Trzebiatowska Gazeta Regionalna”. Numer 07 z 4 maja 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Konkurencyjny wobec „Trzebiatowskiej Gazety Regionalnej” jest tytuł „Nev Gmina Trzebiatowska”. Choć obydwie tytuły wydawane są na papierze gazetowym i wzorują się na formie tradycyjnych dzienników, to różnią się formatem wydawniczym, a przede wszystkim strukturą gatunkową pomieszczanych w nich tekstów. O ile „Trzebiatowska Gazeta Regionalna” to tytuł z przewagą gatunków informacyjnych, o tyle „Nev Gmina Trzebiatowska” zawiera zdecydowanie więcej tekstów w gatunkach publicystycznych, starając się zbliżyć do formuły lokalnego tygodnika opinii. Tytuł jest kolportowany odpłatnie – cena egzemplarzowa 2 zł.

Fot. 6. „Nev Gmina Trzebiatowska”. Numer 25 (145) z 27 kwietnia 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Tytułem najbliższym charakterystyce tygodnika opinii jest „Nasz Głos z Wybrzeża. Bezpłatny Tygodnik Regionalny”. To również tytuł drukowany jak dzienniki (w formacie „Gazety Wyborczej” czy „Rzeczpospolitej”) o zasięgu oddziaływania na cały powiat Gryfice, choć najsilniej powiązany z tematyką dotyczącą samych Gryfic. Rozdawany za darmo, więc utrzymujący się wyłącznie z reklam i ogłoszeń, pozytywnie wyróżnia się dbałością o dominujący udział kontentu w całości powierzchni.

Do miana czasopisma opinii lokalnej zdaje się aspirować tygodnik „Wyspiarz Niebieski”. Więcej w nim jednak form informacyjnych niż publicystycznych. Tygodnik silnie zorientowany na tematykę związaną ze Świnoujściem i Międzyzdrojami. Wydawca utrzymuje tytuł ze sprzedaży egzemplarzowej (cena egzemplarzowa 3 zł) i przychodów z reklam i ogłoszeń.

Fot. 7. „Nasz Głos z Wyrzeża. Bezpłatny Tygodnik Regionalny”. Numer 7 (22) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Fot. 8. „Wyspiarz Niebieski”. Numer 12 (555) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Do segmentu tematyki ogólnej zalicza się informacyjny tytuł „Nowe Wieści z Ratusza. Informator Samorządowy”. Wydawany przez Urząd Miejski w Kamieniu Pomorskim posiada cechy bardziej biuletynu aniżeli typowego tytułu prasowego. Decydują o tym takie elementy jak brak rejestracji sądowej, nieregularne ukazywanie się, sposób druku i kompletacji egzemplarzy. Tytuł jest wydawany i całkowicie finansowany przez urząd (rozdawany bezpłatnie), zawiera teksty wyłącznie informacyjne, nie zawiera reklam.

Fot. 9. „Nowe Wieści z Ratusza. Informator Samorządowy”. Numer 1 (33)

Źródło: wydawca periodyku.

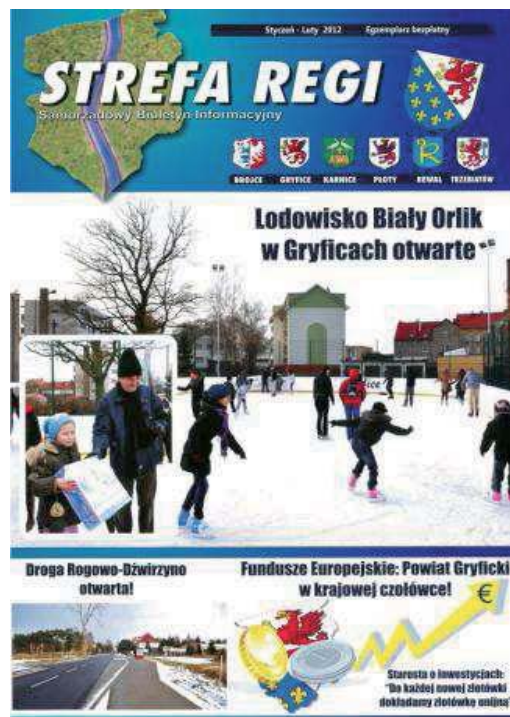
Biuletynowy charakter deklarują już w podtytule „Karnickie Żurawie. Biuletyn Samorządowy Gminy Karnice”. Biuletyn nie posiada rejestracji sądowej, ukazuje się nieregularnie, jest finansowany i wydawany przez Urząd Gminy Karnice, rozdawany za darmo. Zawartość tytułu tworzą głównie informacje, komunikaty, ogłoszenia. Druk offsetowy, na ogół z kolorową wyłącznie okładką, z luźnymi arkuszami czterostronicowymi tworzącymi pojedynczy egzemplarz.

Całkowicie informacyjny charakter posiada „Strefa Regi. Samorządowy Biuletyn Informacyjny”. Pomimo nazwy „biuletyn” zawartej w podtytule pismo spełnia podstawowe kryteria wydawnictwa prasowego. Choć nie ma regularnej częstotliwości ukazywania się, to jest zarejestrowane w sądowym wykazie tytułów prasowych. Wydawane i całkowicie finansowane przez Starostwo Powiatowe w Gryficach, rozdawane jest za darmo.

Fot. 10. „Karnickie Żurawie. Biuletyn Samorządowy Gminy Karnice”. Numer 1 (6) z 9 lutego 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Fot. 11. „Strefa Regi. Samorządowy Biuletyn Informacyjny”. Numer styczeń – luty z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Pismem wyraźnie deklarującym już w tytule swój charakter wydawniczy jest „Informator Burmistrza i Rady Miejskiej w Wolinie”. Posiada rejestrację sądową oraz międzynarodowe oznaczenie wydawnictw ciągłych, spełniając tym podstawowe wymogi formalne przewidziane dla wydawnictw prasowych. Zawiera prawie wyłącznie informacje o działalności dwóch gminnych organów władzy samorządowej w Wolinie. Rozdawany za darmo, finansowany jest ze środków gminy.

Fot. 12. „Informator Burmistrza i Rady Miejskiej w Wolinie”. Numer 2 (55) z maja 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Kolejnym tytułem całkowicie informacyjnym i wydawanym przez władze samorządowe jest „Informator Samorządowy Gminy Międzyzdroje”. Pismo znajduje się w sądowym rejestrze tytułów prasowych, ukazuje się w częstotliwości miesięcznej. Dystrybucja czasopisma opiera się wyłącznie na rozdawnictwie przez urzędy pocztowe, sklepy, placówki użyteczności publicznej.

Dwa tytuły prasowe ukazują się w Golczewie. Pierwszy to „Biuletyn Informacyjny Urzędu Miejskiego w Golczewie”. Pismo nie posiada rejestracji sądowej, wydawane jest nieregularnie. Zawartość „Biuletynu” tworzą informacje dotyczące głównie samego Golczewa jako centrum gminy. Na niezwykle skromnych, wręcz ulotkowych łamach pisma pomieszczane są także teksty z tematyką gminną czy powiatową. „Biuletyn” wydawany jest w niewielkim nakładzie do 100 egzemplarzy rozdawanych za darmo.

W Golczewie wydawany jest także „Głos Golczewa”, kwartalnik adresowany do odbiorców w całej gminie Golczewo. Pismo nie posiada rejestracji sądowej, ale ukazuje się regularnie i zawiera nie tylko teksty informacyjne, lecz także publicystyczne. Kwartalnik wydawany jest przez Urząd Gminy Golczewo i dystrybuowany bezpłatnie w nakładzie do 1.000 egzemplarzy.

Fot. 13. „Informator Samorządowy Gminy Międzyzdroje”. Numer 11 (45) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Fot. 14. „Biuletyn Informacyjny Urzędu Miejskiego w Golczewie”. Numer 7 (55) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Fot. 15. „Głos Golczewa”. Numer 1 (13) z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Drugi segment prasy lokalnej tworzą pisma o zawężonej tematyce, co najmniej deklarowanej przez wydawcę. W analizowanym zbiorze prasy powiatów nadmorskich wyodrębnić można dwie zasadnicze grupy tematyczne. Po pierwsze są to czasopisma społeczno-kulturalne, po drugie wydawnictwa dla klientów.

Pismem bardzo bliskim formy biuletynowej jest „Pomorzanin. Dwutygodnik Społeczny Pomorza Zachodniego”. Choć posiada rejestrację sądową i międzynarodowy tzw. numer wydawnictw ciągłych, czyli ISSN, a nadto w nadtytule deklaruje, iż jest dwutygodnikiem społecznym o zasięgu regionalnym, to zawartość analizowanych wydań wskazuje, że jest to tytuł informacyjny w skromnej formie edycyjnej, adresowany wyłącznie do mieszkańców powiatu Kamień Pomorski. Kolportowany jest odpłatnie (cena egzemplarzowa 2 zł).

Tematykę społeczno-kulturalną deklaruje i zawiera „Gazeta Płotowska. Pismo Społeczno-Kulturalne”. Wydawana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Płotach koncentruje się na informacjach kulturalnych, uzupełnianych wydarzeniami sportowymi, rekreacyjnymi, oświatowymi. Format wydawniczy pisma najbliższy jest biuletynowi przeznaczonemu dla mieszkańców gminy Płoty.

Fot. 16. „Pomorzanin. Dwutygodnik Społeczny Pomorza Zachodniego”. Numer 9/325 z 11 maja 2012 roku

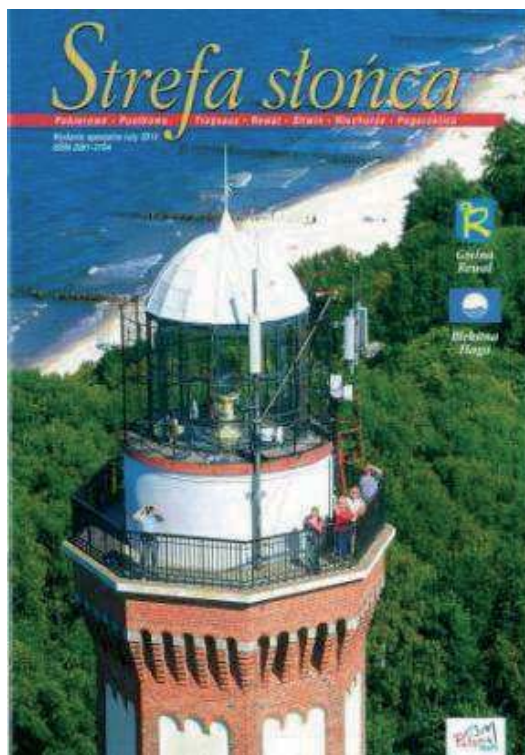
Źródło: wydawca periodyku.

Fot. 17. „Gazeta Płotowska. Pismo Społeczno-Kulturalne”. Numer 4 z 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Tytułem przeznaczonym dla klientów, a ściślej dla turystów, jest „Strefa Słońca”. Wydawany bardzo bogato i starannie przez Centrum Informacji Promocji Rekreacji Gminy Rewal spełnia funkcje prawie wyłącznie komunikacji marketingowej¹². Tytuł w formie bardziej folderu niż czasopisma posiada jednak podstawowe cechy wydawnictw prasowych (rejestracja sądowa, oznaczenia wydawnictw ciągłych, periodyczność). Rozdawany za darmo wśród turystów odwiedzających nadmorskie miejscowości gminy Rewal, ukazuje się nieregularnie, co najmniej raz w roku, głównie w okresie poprzedzającym sezon letni.

Fot. 18. „Strefa Słońca”. Wydanie specjalne, luty 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Zupełnie odmienną od „Strefy Słońca” formę wydawniczą ma wydawany przez świnoujski Urząd Miejski rocznik „Świnoujście. Bezpłatna Gazeta Turystyczna”. Drukowany na papierze gazetowym, jednocześnie w dwóch wersjach językowych (polskiej i niemieckiej) spełnia kryteria wydawnictwa prasowego. W zawartości tytułu dominują materiały informacyjne związane z warunkami letniego pobytu nie tylko w samym Świnoujściu, lecz także na całej polskiej części wyspy Uznam. Twórcy „Gazety” nie stronią też od publicystyki, np. reportaży powiązanych ściśle z problematyką turystycznego sezonu letniego. Część powierzchni zajmują reklamy z ofertami osadzonymi w głównej tematyce tytułu.

¹² Zob. J. Kania, A. Zelek, *Strategie komunikacji społecznej w organizacjach gospodarczych*, Zachodniopomorska Szkoła Biznesu, Szczecin 2007, s. 21–22.

Fot. 19. „Świnoujście. Bezplatna Gazeta Turystyczna”. Numer kwiecień – maj 2012 roku

Źródło: wydawca periodyku.

Istotnym czynnikiem funkcjonowania badanych wydawnictw lokalnych jest sposób ich rozpowszechniania. Najbardziej wiarygodną i ściśle powiązaną z rynkiem formą docierania do czytelników jest oficjalny kolportaż prasy oparty na sprzedaży egzemplarzowej lub prenumeracie¹³. Spośród dziewiętnastu tytułów tylko sześć kolportowanych jest odpłatnie (tabela 1). Posiadają one cenę egzemplarzową, w całości albo przynajmniej częściowo spełniającą rolę regulatora przemieszczeń rynkowych. Większość badanych tytułów jest rozpowszechniana bezpłatnie, utrzymując się z reklam lub wsparcia finansowego instytucji samorządowych. Rozdawnictwo stawia w innym świetle typowo rynkowe relacje pomiędzy preferencjami czytelników a ofertą wydawców czasopism. Więzy te najczęściej wyrażają zdolność tytułu do jego pośredniczenia w nawiązywaniu kontaktu z potencjalnymi odbiorcami reklam czy przekazów, na których zależy donatorom¹⁴.

Miarą skali oddziaływania badanych pism jest ich potencjał nakładowy. Najważniejszy w nim wydaje się być tak zwany jednorazowy nakład do rozpowszechniania, wyrażany jako liczba egzemplarzy jednego wydrukowanego numeru. Większość wydawców dane dotyczące tego parametru, podobnie jak i zwrotów egzemplarzy niesprzedanych, traktuje jako poufne, przez co niechętnie udziela szczegółowych informacji na ten temat. Z deklaracji wydawców uzyskanych w trakcie badań wyłania się obraz znaczącej wielkości nakładów prasy lokalnej w regionie nadmorskim. Przedstawione w tabeli 1 dane (trudne do pełnego zweryfikowania)

¹³ Zob. J. Kania, *Model działalności przedsiębiorstwa hurtu prasowego*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2000, s. 31–37.

¹⁴ Zagadnienie to szerzej przedstawiłem w: *Panorama prasy lokalnej w Szczecinie*, op. cit., s. 13–16.

nie tylko ukazują przeciętne jednorazowe nakłady poszczególnych tytułów, lecz także oddają proporcje wielkości, jakie występują pomiędzy różnymi ich kategoriami. Największe są nakłady tytułu dla klientów (turystów) – „Świnoujście. Bezpłatna Gazeta Turystyczna”. Imponujące wrażenie robi dziesięcioma tysiącami egzemplarzy „Nasz Głos z Wybrzeża” czy ośmioma tysiącami egzemplarzy „Dziennik Powiatu Kamieńskiego”. Również większość pozostałych tytułów osiąga nakłady po kilka tysięcy egzemplarzy. Najmniejszym tytułem według tego kryterium jest „Biuletyn Informacyjny Urzędu Miejskiego w Golczewie”.

Tabela 1.

Tytuły prasy lokalnej w powiatach nadmorskich Pomorza Zachodniego

Lp.	Nazwa	Periodyczność	Cena	ISSN	Nakład w egz.
1	„Gazeta Płotowska. Pismo Społeczno-Kulturalne”	miesięcznik	bezpłatny	1427–6070	1.000
2	„Świnoujście. Bezpłatna Gazeta Turystyczna”	rocznik	bezpłatny		20.000
3	„Nev Gmina Trzebiatowska”	tygodnik	2 zł		1.000
4	„Nasz Głos z Wybrzeża. Bezpłatny Tygodnik Regionalny”	tygodnik	bezpłatny	2084–1841	10.000
5	„Trzebiatowska Gazeta Regionalna”	dwutygodnik	bezpłatny	2084–5391	1.500
6	„Wieści z Ratusza”	nieregularna	bezpłatny		2.000
7	„Pomorzanin”	dwutygodnik	2 zł	1508–9800	2.000
8	„Karnickie Żurawie. Biuletyn Samorządowy Gminy Karnice”	miesięcznik	bezpłatny	2081–2299	500
9	„Gazeta Gryficka. Tygodnik Powiatowy”	tygodnik	2 zł	1733–6538a	1.000
10	„Wyspiarz Niebieski”	tygodnik	3 zł	1642–6509	3.000
11	„Strefa Słońca”	nieregularna	bezpłatny	2081–3104	1.000
12	„Głos Golczewa”	kwartalnik	bezpłatny		1.000
13	„Biuletyn Informacyjny Urzędu Miejskiego w Golczewie”	nieregularna	bezpłatny		100
14	„Informator Samorządowy Gminy Międzyzdroje”	miesięcznik	bezpłatny		3.050
15	„Informator Burmistrza i Rady Miejskiej w Wolinie”	kwartalnik	bezpłatny	1734–0780	2.000
16	„Trybun Ludu. Bezpłatny Tygodnik Regionalny”	tygodnik	bezpłatny	1896–3889	4.000
17	„Dziennik Powiatu Kamieńskiego”	tygodnik	1,50 zł	1899–2048	8.000
18	„Strefa Regi. Samorządowy Biuletyn Informacyjny”	nieregularna	bezpłatny		1.000
19	„Gryfickie Echa”	dwutygodnik	1,50 zł	1426–2320	1.000

Źródło: opracowanie własne.

Z potencjałem nakładowym powiązane jest kryterium zasięgu rozpowszechniania. Ryszard Kowalczyk określa je dwojako: w wymiarze geograficzno-terytorialnym oraz społecznym. W pierwszym jest nim konkretny obszar, jaki obejmuje kolportaż pisma, w drugim natomiast liczba odbiorców oraz ich charakterystyczne cechy społeczno-demograficzne¹⁵. W przeprowadzonym badaniu rozpowszechnianie traktowane było głównie jako obszar kolportażu i rozdawnictwa.

Z istoty prasy lokalnej wynika, że jest ona adresowana do czytelników z terenów wsi, parafii, miast, dzielnic, gmin, powiatów, czyli z tak zwanego trzeciego poziomu prasowo-wydawniczego, znajdującego się poniżej zasięgu ogólnokrajowego czy regionalnego. Najważniejszym wyznacznikiem tak pojmowanego rozpowszechniania są najczęściej obszary jednostek samorządu terytorialnego, a w przypadku prasy religijnej i wyznaniowej tereny oddziaływania ich instytucji, głównie parafii. Dla lokalnej prasy szkolnej, uczelnianej, organizacji społecznych, kulturalnych, oświatowych itp. zasięg upowszechniania tworzą zbiorowości uczniów, studentów, członków, sympatyków – nie zawsze związanych z tym samym miejscem zamieszkania.

Dominującym elementem upowszechnieniowym analizowanych tytułów jest dążenie do jak najszerszego terytorialnie zasięgu oddziaływania (tabela 2). Sześć pism porzeka na rozpowszechnianiu wyłącznie w jednej gminie – tej, w której są wydawane. Większość, w tym także o nazwach związanych z miastem ich wydawania, poszerza zasięg upowszechniania na miejscowości sąsiednich gmin, zwłaszcza miast ich władz samorządowych. Dotyczy to takich tytułów jak: „Gazeta Płotowska”, „Nev Gmina Trzebiatowska”, „Trzebiatowska Gazeta Regionalna”, „Trybun Ludu”. Niektóre z pism nie tylko deklarują już w nazwach swój charakter powiatowy, lecz także czynią to w treściach przekazów oraz w zasięgu płatnego kolportażu lub w rozdawnictwie (tabela 2).

Tabela 2.

Zasięgi upowszechniania czasopism lokalnych w powiatach nadmorskich Pomorza Zachodniego

Lp.	Nazwa	Zasięg kolportażu
1	„Gazeta Płotowska. Pismo Społeczno-Kulturalne”	Płoty, Gryfice
2	„Świnoujście. Bezpłatna Gazeta Turystyczna”	Świnoujście
3	„Nev Gmina Trzebiatowska”	Trzebiatów, Gryfice
4	„Nasz Głos z Wybrzeża. Bezpłatny Tygodnik Regionalny”	Gryfice, Trzebiatów, Brojce, Karnice, Rewal
5	„Trzebiatowska Gazeta Regionalna”	Trzebiatów, Gryfice
6	„Wieści z Ratusza”	Kamień Pomorski
7	„Pomorzanin”	Dziwnów, Kamień Pomorski, Świerżno
8	„Karnickie Żurawie. Biuletyn Samorządowy Gminy Karnice”	Karnice, Rewal
9	„Gazeta Gryficka. Tygodnik Powiatowy”	Gryfice, Trzebiatów, Brojce, Karnice, Rewal

¹⁵ Zob. R. Kowalczyk, *Prasa lokalna w systemie komunikowania społecznego*, Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2003, s. 62.

10	„Wyspiarz Niebieski”	Świnoujście, Wolin, Międzyzdroje
11	„Strefa Słońca”	Rewal, Pobierowo, Pustkowo, Trzęsacz, Niechorze, Śliwin
12	„Głos Golczewa”	Golczewo
13	„Biuletyn Informacyjny Urzędu Miejskiego w Golczewie”	Golczewo
14	„Informator Samorządowy Gminy Międzyzdroje”	Międzyzdroje
15	„Informator Burmistrza i Rady Miejskiej w Wolinie”	Wolin
16	„Trybun Ludu. Bezpлатny Tygodnik Regionalny”	Płoty, Gryfice
17	„Dziennik Powiatu Kamieńskiego”	Kamień Pomorski, Dziwnów, Golczewo
18	„Strefa Regi. Samorządowy Biuletyn Informacyjny”	Brojce, Karnice, Gryfice, Płoty, Rewal, Trzebiatów
19	„Gryfickie Echa”	Gryfice, Trzebiatów, Płoty, Brojce, Świerzno

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Stwierdzony w trakcie badań stan prasy lokalnej w trzech powiatach nadmorskich potwierdził przyjętą hipotezę główną. Pomimo niekorzystnych tendencji spadkowych dla prasy ogólnokrajowej i regionalnej pisma lokalne co najmniej utrzymują poziom aktywności wyrażanej w liczbie ich tytułów, wielkości nakładów, zakresie rozpowszechniania. Najbardziej prężnym, wyróżniającym się powiatem pod względem aktywności prasy lokalnej jest powiat Gryfice, na którego terenie funkcjonuje łącznie aż dziesięć różnych pism. W powiecie Kamień Pomorski wydawanych i rozpowszechnianych jest siedem tytułów, a w Świnoujściu tylko dwa. Liczba pism ukazujących się w trzech badanych powiatach daje podstawy do uznania je za mikroregiony medialne, gdyż „przestrzeń medialną wyznaczają co najmniej dwa środki periodycznej komunikacji medialnej, które mają – przynajmniej nominalnie – ten sam zasięg terytorialny penetracji dziennikarskiej”¹⁶.

Oprócz trzech miast – centrów powiatów – prasa lokalna wydawana jest także w miastach będących centrami gmin. Są to Płoty, Trzebiatów, Rewal, Karnice, Wolin, Golczewo, Międzyzdroje. Poza aktywnością wydawniczą znajdują się tylko gminy Brojce i Dziwnów.

¹⁶ M. Jachimowski, *Regiony periodycznej komunikacji medialnej*, [w:] *Dziennikarstwo i świat mediów*, pod red. Z. Bauera i E. Chudzińskiego, Universitas, Kraków 2008, s. 222.

Jan Kania, Michał Urbas

Lokalny rynek prasowy w powiatach nadmorskich Pomorza Zachodniego

W powiatach nadmorskich Pomorza Zachodniego wydawanych jest dziewiętnaście czasopism. Są dystrybuowane odpłatnie i rozdawane za darmo. Osiągają znaczące nakłady od kilkuset do dziesięciu tysięcy egzemplarzy. Najwięcej tradycyjnie drukowanych czasopism wydawanych jest w powiecie Gryfice. Współtworzą nie tylko znaczący rynek prasy, lecz także mikroregiony medialne.

Local press market in the seaside districts of Western Pomerania

Nineteen magazines are published in the districts of Western Pomerania. The magazines are distributed for a fee or handed out for free. They reach the significant value of the number of editions from a few hundred to ten thousand copies. The highest number of traditionally published magazines is issued in the district of Gryfice. They contribute not only to the significant press market but also to the media microregions.

Translated by Jan Kania